

ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТІВ У СФЕРІ САМОДІЯЛЬНОГО МАСОВОГО СПОРТУ В УКРАЇНІ

Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків

Анотація. В статті обґрунтовано перспективи розробки та реалізації інноваційних проєктів самодіяльного масового спорту та фізичної культури в Україні. Розглянуто якісні характеристики категорії «спорт» та його місця у суспільному житті. На підставі аналізу соціальних та економічних тенденцій доведено доцільність розвитку проєктів популяризації самодіяльного масового спорту в Україні.

Ключові слова: проєкт; спорт; самодіяльний масовий спорт; фізична культура; ефективність.

PROSPECTS FOR THE IMPLEMENTATION OF PROJECTS IN THE FIELD OF AMATEUR MASS SPORT IN UKRAINE

Abstract. The article substantiates the prospects for the development and implementation of innovative projects of amateur mass sports and physical culture in Ukraine. Qualitative characteristics of the category "sport" and its place in public life are considered. On the basis of the analysis of social and economic tendencies the expediency of development of projects of popularization of amateur mass sports in Ukraine is proved.

Keywords: project; sport; amateur mass sports; physical culture; efficiency.

Сучасний етап розвитку суспільства центральне місце відводить людині, її потребам, можливостям саморозвитку та самовдосконалення, серед яких центральне місце заемає стан фізичного та психічного здоров'я. Закономірним наслідком цих процесів є актуалізації проблематики розвитку фізичного виховання та масового спорту.

У сучасному світі спортивні досягнення розглядаються як один з показників розвитку країни. Давно визначено, що за своїм змістом спорт є різновидом активної діяльності людини. Забезпечуючи зовнішню досконалість людини, впливаючи на формування моральних та духовних якостей особистості, заняття спортом вимагають окрім значних фізичних зусиль, також моральних, інтелектуальних та творчих проявів. Спортивні змагання відбувається у таких ситуаціях, які можна назвати штучно створеними, при цьому важливим є факт необхідності дотримання визначених правил. В процесі спортивних змагань оцінюються певні дії учасників, їх якості та здібності. Світова практика визначає фізичне виховання і спорт пріоритетними сферами, які отримують різноманітну державною підтримкою задля популяризації здорового способу життя, фізичної активності, розвитку масового та олімпійського спорту.

Аналіз літератури з проблематики самодіяльного масового та професійного спорту, соціокультурних основ олімпійського руху дозволяє сформулювати наступні якісні характеристики такої категорії як «спорт»:

– спорт можна розглядати як продукт культури через той значний вплив, який має культурне та соціальне середовище на спортивний рух. В ході історичного розвитку культури, фізична культура перетворилася на самостійну область суспільно-необхідної діяльності. Кожна епоха накладає свій відбиток на особливості спорту (релігійність спортивних заходів в Древній Греції, лицарські бої у середні віка, поєднання із філософією у східних культурах). Це твердження є справедливим і для сучасного суспільства. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» констатує, що фізична культура є «складовою загальної культури суспільства, що спрямована на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних, морально-вольових і інтелектуальних здібностей людини з метою гармонійного формування особистості», підкреслюючи, що «державна всебічно сприяє розвитку самодіяльного масового спорту, основу якого становлять різноманітні фізкультурно-спортивні секції, заохочує і стимулює діяльність підприємств, установ, організацій та громадян, що сприяє його розвитку» [1];

– спорт є могутнім чинником розвитку суспільства. Він впливає на різні аспекти функціонування сучасного мультикультурного світу, сприяє створенню єдиного культурного простору, є дієвим

драйвером у розвитку економіки. Спорт допомагає встановлювати контакти між народами різних країн, є могутнім комунікаційним чинником;

– спорт – усвідомлення цінності інновацій. У спорті ціннісна орієнтація постіндустріальної цивілізації орієнтована на постійне оновлення. Сучасний спорт можливий як постійне покращення спортивних результатів та підвищення видовищності спортивних змагань, так само як у науці це постійне оновлення знань, в економіці – виробництво нових товарів та послуг, у повсякденному житті – оновлення задоволень;

– спорт є сферою реалізації естетичних цінностей. Одна із загальних культурних цінностей спорту полягає в тому, що він пропонує великі можливості для естетичного впливу на людей, для розвитку здатності сприймати, відчувати та створювати красу;

– також спорт це сфера самореалізації та самоствердження особистості. Спортсмен є зразком боротьби зі своїми слабостями, із зовнішніми перешкодами, з тимчасовими невдачами;

– спорт – ідеал справедливості. У спорті, а також у гуманній ігровій моделі конкурентних реальних життєвих ситуацій створюються передумови для реалізації гуманістичного принципу справедливості та рівності можливостей. Спорт є своєрідним символом співробітництва та взаєморозуміння у світі, символічним містком для припинення конфронтації та конфліктів;

– сучасний спорт являє собою систему знань. Досягнення високих спортивних результатів, подальший успішний розвиток інфраструктури спорту неможливі без наукового знання, міждисциплінарної взаємодії спортивних та інших наук.

Міжнародний олімпійський комітет заявив в Олімпійській хартії, що «заняття спортом – одне із прав людини. Кожен повинен мати можливість займатися спортом, не піддаючись дискримінації, на кшталт Олімпійського руху, що має на увазі порозуміння в душі дружби, солідарності та чесної гри» [2].

Спортивно-оздоровча сфера є важливою складовою національної економіки. Проблематика економічної ефективності цієї галузі, різні аспекти її розвитку та регулювання, державна підтримка, приватні інвестиції та спонсорства привертають увагу політиків, економістів, підприємців.

Актуальність реалізації різноманітних проєктів у сфері самодіяльного масового спорту в Україні визначається наступними сучасними процесами і тенденціями [3, 4, 5]:

– зниження чисельності населення України, зменшення тривалості життя та демографічна криза. За даними Державної служби статистики чисельність населення на 01 січня 2021 року склала 41 588,4 тис. осіб, кожен рік населення зменшується приблизно на 270-280 тис. осіб;

– екологічні проблеми, наслідки Чорнобильської катастрофи, забруднення навколишнього середовища негативно впливають на здоров'я людей;

– загальне зниження рухової активності у дітей та підлітків, пасивний спосіб життя за комп'ютерами та гаджетами, перманентне зниження потреби у фізичній активності дорослого населення через відсутність звички займатись спортом та дефіциту можливостей. Можемо стверджувати, що у свідомості українців це немає стійкого розуміння щодо занять фізичною культурою як важливішого елементу у процесі виховання, соціалізації і культурного розвитку;

– збільшення вільного часу, як в межах всього життєвого циклу, так і в річних, тижневих і денних межах. Зараз громадяни України мають в середньому 100, як мінімум 80 вихідних днів в рік. Заняття фізкультурою протягом 2-2,5 годин тільки у вихідні дні дозволить довести рухову активність до оптимального рівня;

– загальне зростання освітнього рівня громадян України. З цим пов'язана можливість більш раціонального способу життя і розвитку власної особистості.

Харківський регіон є одним з найбільш розвинених з точки зору розвитку самодіяльного масового спорту, однак важливою проблемою є дефіцит, а іноді відсутність власної інфраструктурної бази, нестача коштів на підтримання матеріально-технічної бази.

Сприяти розвитку інфраструктури спорту має залучення коштів спонсорів та інвесторів, виділення коштів у бюджетах громад, участь у Президентській програмі «Велике будівництво» та загальнонаціональній програмі «Здорова Україна».

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про фізичну культуру і спорт». Редакція від 16.07.2019. [Електронний ресурс] – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>.

2. Олімпійська Хартія [Електронний ресурс] – URL: <https://cafepulsar.ru/uk/svod-osnovopolagayushchih-principov-olimpizma-olimpiiskaya-hartiya-v-ponyatie/>.
3. Леонов Я. В. Використання маркетингових технологій в спортивній індустрії. *Ефективна економіка*. 2017. № 4. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8680>.
4. Разумовський С. О. Маркетинг фізичної культури як елемент соціальної сфери суспільства (соціально-філософський аналіз). *Слобожанський науково-спортивний вісник*. 2013. № 2. С. 199-203.
5. Танклевська Н. С., Вибранський В. В. Основи маркетингу в спортивній сфері. *Економіка та управління національним господарством*. 2019. Випуск 6 (140). С. 20-25.

Дуднева Юлія Ернстівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та менеджменту, Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків, j_dudneva@ukr.net

Dudneva Iuliia Er., Ph.D in Economics, Associate Professor, Associate Professor of Economics and Management Department, Ukrainian Engineering Pedagogics Academy, Kharkiv